

УДК 336. 87:338.

О. О. Одношевна,
к. е. н., доцент кафедри обліку, аудиту та управління фінансово-економічною безпекою,
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

ВПЛИВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА СИСТЕМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ В УМОВАХ АГРАРНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

O. Odnoshevnaya,
PhD (Economics), Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University, Dnipro

IMPACT OF FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY ON THE SYSTEM FOR THE OPERATION OF FINANCIAL-ECONOMIC MECHANISM IN TERMS OF AGRICULTURAL NATURAL RESOURCES

У статті розглянуто основні чинники впливу фінансово-економічної безпеки на систему функціонування фінансово-економічного механізму в умовах аграрного природокористування. Наведено основні теоретичні та практичні рекомендації оптимізації стану економічної безпеки аграрного підприємства. Розроблено алгоритм впливу фінансово-економічного механізму на забезпечення сталого розвитку аграрного підприємства в умовах ринку, а також оптимізаційний механізм функціонування системи економічної безпеки.

Introduction. Modern development of agricultural enterprises in terms of sustainable agrarian nature accompanied by a number of factors. These aspects are accompanied by technical — technological, social and financial — economic impact. We believe that it is financial — economic mechanisms of action on sustainable development and environmental management of the agricultural farms generally play the most significant value to their development. That is, the implementation rate of economic growth and stability, the ability to quickly navigate the enterprise market situation and make appropriate management decisions are largely determined by the availability of effective financial and economic mechanisms.

Purpose. The study is a detailed analysis of the functioning of the financial and economic mechanism in the conditions of agrarian nature; implementing optimal variant system of economic security is for agrarian enterprises; forming algorithm of impact financial — economic mechanism for sustainable development of the agricultural enterprises in the market; explore the factors influencing enhance economic security agrarian enterprises.

Results. In the article the analysis of the term "financial mechanism", which is a system of direct and indirect relationships between economic phenomena and processes, especially between their opposed parties, as well as subsystems and elements of economic systems. The theoretical approaches to the analysis of financial and economic mechanisms such as impacts on sustainable agricultural nature, represented as an algorithm. Found that a large number of dangers and threats of a business entity driven by growing uncertainty of the economic environment, an increase in risk. As a result of this it was proposed practical recommendations for optimization of the economic security of agricultural enterprises in the context of the overall functioning of the financial and economic mechanisms in the modern conditions. Therefore, note that to eliminate external threats to the economic security of the enterprise, need time to monitor changes in the regulatory framework, to choose the optimal tax system, establish a system of marketing of finished products, to improve analysis and system timeliness of input data, analyze contingent of suppliers

and customers, as part of the optimization of payables and receivables. The next step in the effective functioning and ensuring economic security is the process of eliminating internal threats, which includes establishing personnel policies, establishing pricing and marketing policy, optimization product line, providing a sufficient level of protection of trade secrets.

Conclusions. The study it was proposed recommendation mechanism to optimize the impact of economic security for the functioning of financial and economic system of agrarian enterprise. Based on the above, we note that the effective operation of Economic Security Service, as part of financial — economic mechanism plays an important aspect in the overall sustainable development of the agricultural nature management in market conditions. The introduction in the production process the proposed measures will gradually improve financial — economic condition, and subsequently complete the establishment and functioning of the economic security of the agricultural enterprise.

Ключові слова: фінансовий механізм, економічна безпека, алгоритм, сталий розвиток.

Key words: financial mechanism, economic security, algorithm, sustainable development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасний розвиток сільськогосподарських підприємств у умовах сталого аграрного природокористування супроводжується рядом чинників. Ці аспекти супроводжуються техніко-технологічним, соціальним та фінансово-економічним характером впливу. Вважаємо, що саме фінансово-економічні механізми впливу на сталий розвиток аграрного природокористування та сільськогосподарських підприємств у цілому відіграють найвагоміше значення на їх розвиток. Саме реалізація курсу економічного зростання й стабілізації, здатність підприємств оперативно орієнтуватися в ринковій ситуації та приймати відповідні управлінські рішення значною мірою визначаються наявністю ефективних фінансово-економічних механізмів. Без чітко налагоджених фінансово-економічних відносин неможливе ефективне функціонування економічної системи в цілому. Отже, детальне дослідження впливу економічної безпеки на функціонування фінансово-економічних механізмів в умовах аграрного природокористування дозволить виявити шляхи його негативного і позитивного впливу та намітити конкретні напрями оптимізації стану економічної безпеки в умовах практичної діяльності аграрного підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Передумови розвитку сталого аграрного природокористування в ринкових умовах в розрізі впливу на нього фінансово-економічних механізмів.

Питання активної адаптації до змін зовнішнього середовища, впливу фінансово-економічної безпеки на сталий розвиток підприємств, використання для цього стратегічного співробітництва в різних формах, відображені в працях вчених з проблем стратегічного управління таких, як: І. Ансофф [1, с. 305—307], М. Бобіна [3, с. 106—109], Б. Гаррет [4, с. 32—34], О. Грунін [5, с. 141—145], В.В. Шлыков [16, с. 103—105], тощо досліджується форми партнерської взаємодії в логістичних ланцюгах, у відносинах із персоналом, споживачами, інвесторами, фінансовими установами, органами державної влади тощо.

Необхідність детального аналізу зазначеного ряду факторів привертає увагу багатьох вітчизняних та науковців. Серед них наукові праці Н.П. Бакаренко [1], О.І. Захаров [3], Р.Г. Іванух [4], Л.В. Левковської [7], Л.О. Лігоненко [5], Т.В. Мовчан [6] А.В. Степаненко [2], М.А. Хвесика [2], та інших, які досліджували аспекти фінансово-економічного впливу на стале природокористування в умовах ринку.

Рис. 1. Алгоритм впливу фінансово – економічного механізму на забезпечення сталого розвитку аграрного підприємства в умовах ринку

Джерело: розроблено автором.

МЕТА СТАТТІ

Основною ціллю написання статті є дослідження впливу стану розвитку економічної безпеки на функціонування фінансово-економічних механізмів в умовах аграрного природокористування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Сам термін фінансово-економічного механізму має багатогранне значення, а саме полягає у створенні узгодженої сукупності елементів, ланок, що призначені для здійснення впливу на певний зовнішній об'єкт чи для перетворення, руху. Економічний механізм, за визначенням представляє собою систему або спосіб, що визначають порядок певного виду діяльності. Також механізм представляє собою систему прямих та опосередкованих взаємозв'язків між економічними явищами та процесами, насамперед між їх протилежними сторона-

ми, а також підсистемами і елементами економічних систем. Теоретичні підходи до аналізу фінансово-економічних механізмів як факторів впливу на стале аграрне природокористування представлені у вигляді алгоритму (рис. 1) [2].

Дані рисунку 1 свідчать, що на успішне функціонування аграрного підприємства та сталого природокористування в умовах ринку мають вплив ряд фінансово-економічних чинників. Зокрема вагомий вплив має політична ситуація в країні, адже від рівня її стабільності залежить макроекономічна ситуація, рівень ВВП країни, інфляційні процеси, курс вітчизняної валюти по відношенню до іноземної, експортно-імпортна система, можливість доступу на європейські ринки збуту, забезпечення державними дотаціями, пільговий режим оподаткування та можливість отримання бонусів і знижок.

Зазначимо, що перелічені аспекти слугують головною передумовою функціонування фі-

Рис. 2. Практичні рекомендації оптимізації стану економічної безпеки аграрного підприємства

Джерело: розроблено автором.

нансово-економічних механізмів, які мають вагомий вплив на стабільне аграрне природокористування в цілому та зокрема розвиток аграрних підприємств в ринкових умовах [4].

Важливою складовою впливу на фінансово-економічні механізми в умовах аграрного природокористування є дослідження стану економічної безпеки аграрного підприємства саме у сучасних умовах.

Функціонування фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва набуває останнім часом певних специфічних особливостей, пов'язаних як з розширенням функціонального навантаження, розширенням інтерпретації змісту зазначеного механізму, так і з зростанням видів небезпек і загроз, зростанням рівня невизначеності економічного середовища та результатів діяльності [5].

Зокрема, виходячи з ієрархічності сприйняття фінансової безпеки як системного утворення, відповідний фінансовий механізм також повинен мати ієрархічну організацію, що дає підстави віднести його до типу складно організованих систем із відповідними властивостями. Також необхідним є врахувати, на нашу думку, той факт, що велика кількість небезпек

та загроз для діяльності суб'єкта підприємництва обумовлюється зростанням рівня невизначеності економічного середовища, збільшенням кількості ризиків [7].

Практичні рекомендації за для оптимізації стану економічної безпеки аграрного підприємства в розрізі загального функціонування фінансово-економічних механізмів у сучасних умовах представлений на рисунку 2.

Аналізуючи вплив стану економічної безпеки аграрного підприємства як елемента впливу фінансово-економічного механізму в ринкових умовах, зазначимо, що головною складовою є своєчасна діагностика ряду зовнішніх та внутрішніх загроз на ефективність ведення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Тож, зазначимо, що для усунення зовнішніх загроз економічній безпеці підприємства, необхідно вчасно слідкувати за змінами у нормативно-правовій базі, обирати найбільш оптимальну систему оподаткування, налагоджувати систему збуту готової продукції, удосконалювати аналіз та систему своєчасності вхідної інформації, аналізувати контингент постачальників і покупців як елемент оптимізації рівня кредиторської та дебіторської заборгованості.

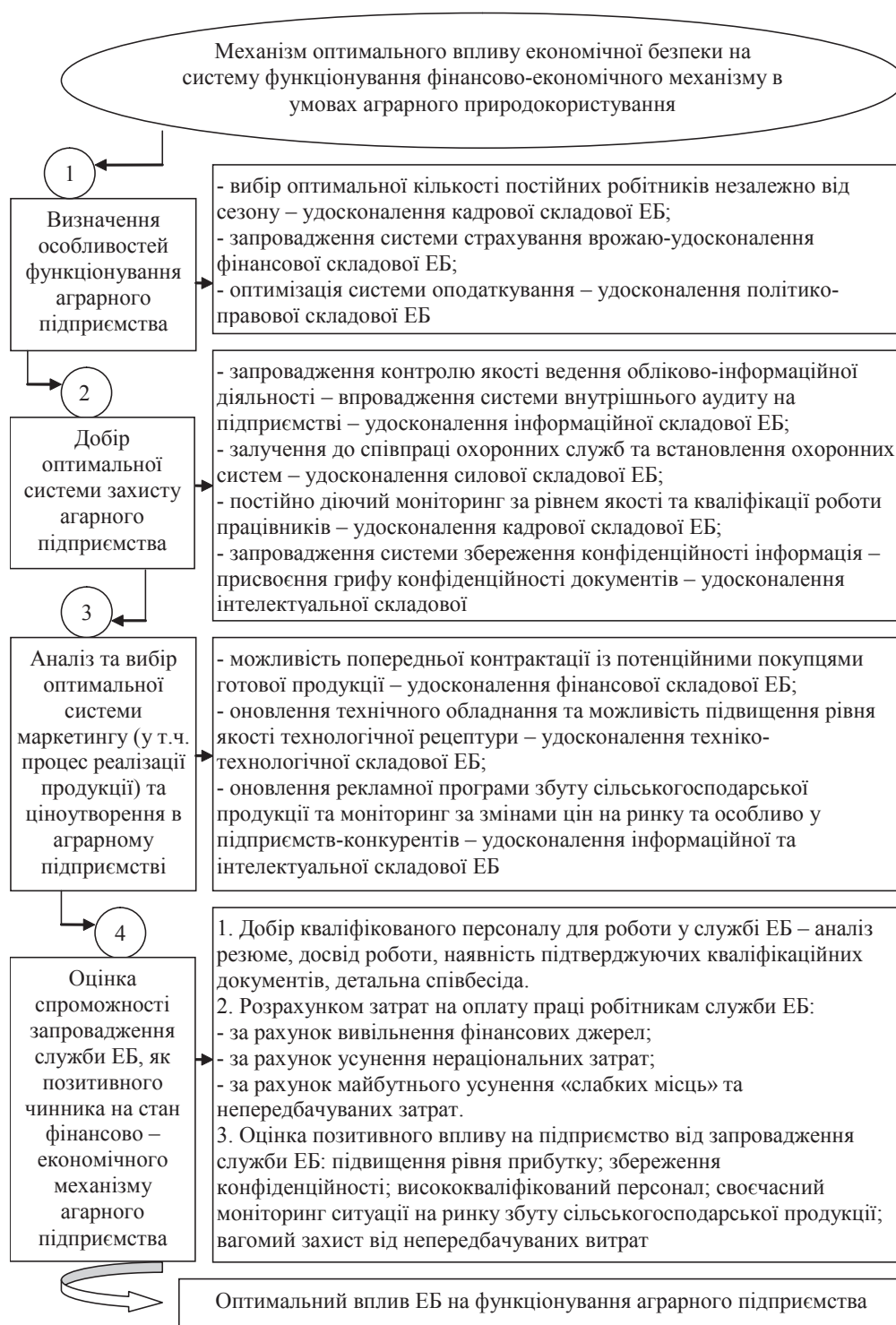

Рис. 3. Рекомендаційний механізм оптимізації впливу економічної безпеки на функціонування фінансово-економічного механізму аграрного природокористування

Джерело: розроблено автором.

Наступним етапом ефективного функціонування та забезпечення економічної безпеки підприємства є процес усунення внутрішніх загроз, який включає налагодження кадрової політики, налагодження цінової та маркетингової політики, оптимізація асортименту виробленої продукції, забез-

печення достатнього рівня захисту комерційної таємниці.

Зазначимо, що стан розвитку економічної безпеки, як складової загального фінансово-економічного функціонування аграрного підприємства має ряд особливостей. Зокрема у більшості з них взагалі відсутня служба еко-

номічної безпеки, градація у сезонній необхідності певної кількості працюючих на підприємстві, природні особливості виробництва та можливість стрімкого коливання цін на готову продукцію. За для оптимізації впливу економічної безпеки на загальний фінансово-господарський стан саме аграрного підприємства пропонуємо до впровадження наступний ряд рекомендацій.

Практичні рекомендації стосовно оптимального впливу економічної безпеки (ЕБ) на систему функціонування фінансово-економічного механізму в умовах аграрного природокористування представлені на рисунку 3.

Дані рисунку 3 свідчать, що за умови впровадження у виробничий процес аграрного підприємства детальних рекомендацій стосовно поліпшення його діяльності. Зокрема детальне визначення особливостей сезонності функціонування сільськогосподарського підприємства, підбір оптимальної системи захисту аграрного підприємства, аналіз та вибір оптимальної системи маркетингу (у т.ч. процес реалізації продукції) та ціноутворення, а також оцінка спроможності запровадження у господарстві служби економічної безпеки як позитивного чинника на стан функціонування фінансово-економічного механізму, дозволять суттєво поліпшити діяльність аграрного підприємства та вивести його на більш високий рівень конкурентоспроможності.

Спираючись на вищесказане, зазначимо, що ефективна робота служби економічної безпеки як елементу фінансово-економічного механізму відіграє важливе значення у загальному аспекті сталого розвитку аграрного природокористування в ринкових умовах.

Запровадження у виробничий процес рекомендованих заходів дозволить поступово поліпшити фінансово-господарський стан, а в подальшому в повноцінне створення та функціонування служби економічної безпеки у сільськогосподарському підприємстві.

ВИСНОВКИ

Представлені у статті результати дослідження стосовно фінансово-методичного забезпечення та оцінки рівня фінансової безпеки в умовах аграрного природокористування засвідчили неповну його адекватність у конкретно-економічних умовах. Використання одиничних індикаторів рівня фінансової безпеки утруднює узагальнену якісну оцінку та, як правило, не враховує конкретно-економічні умови функціонування аграрних підприємств. Зважаючи на вище сказане було розроблено алгоритм впли-

ву фінансово-економічного механізму на забезпечення сталого розвитку аграрного підприємства в умовах ринку, який поетапно представляє ретельний аналіз впливу факторів фінансово-економічного механізму як на макрорівня, так і на мікрорівні функціонування господарської одиниці.

Поряд з цим було досліджено вплив організаційного стану економічної безпеки підприємства на його стратегічний розвиток. За для удосконалення теоретичних аспектів впливу фінансово-економічної безпеки на суцільний стан розвитку аграрного підприємства було розроблено алгоритм факторного впливу економічної безпеки. Він включає чотири основні етапи, зокрема аналіз внутрішніх і зовнішніх загроз, шляхи їх усунення, а також підсумковий результат — оптимізація системи економічної безпеки підприємства як фактор впливу на раціональне аграрне природокористування.

Вважаємо, що представлені практичні рекомендації стосовно оптимізації впливу економічної безпеки на функціонування фінансово-економічних механізмів в умовах аграрного природокористування дозволять удосконалити виробничий процес на початковому етапі, усунути можливість непередбачених ризиків та дозволить підвищити рівень розвитку фінансово-економічної безпеки на підприємстві.

Література:

1. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. — СПб.: Питер, 1999. — С. 305—307.
2. Бакеренко Н. П. Сутнісно-структурна характеристика дефініції "фінансово-економічний механізм управління діяльністю підприємств" / Н. П. Бекеренко // Інвестиції: Практика та досвід. — 2012. — № 7. — С. 77—81.
3. Бобина М. Стратегические альянсы в глобальной экономике / М. Бобина // Мировая экономика и международные отношения. — 2001. — № 11. — С. 106—109.
4. Гаррет Б. Стратегические альянсы / Б. Гаррет, П. Дюссож; Пер. с англ. — М.: ИНФРА-М; Альпина Бизнес Букс, 2002. — С. 51.
5. Грунин О. Экономическая безопасность организации / О. Грунин, С. Грунин — СПб: Питер, 2002. — 160 с.
6. Greer V. European economic security / V. Greer // Securing Europe's future / Ed. By Flanagan. St., Hampson F. — L., 1986. — P. 221—242.
7. Екологічна безпека транскордонних регіонів України в контексті євроінтеграції: монографія / [М.А. Хвесик, А.В. Степаненко, В.К. Симоненко та ін.] / За наук. ред. акад.

НААН України М.А. Хвесика, чл.-кор. НАН України В.К. Симоненка. — К.: Задруга, 2015. — 512 с.

8. Захаров О.І. Організація та управління економічною безпекою суб'єктів господарської діяльності: навч. посіб./ О.І. Захаров, П.Я. Пригунов. — К., 2008. — 257 с.

9. Іванух Р., Данилишин Б. Природно-ресурсний потенціал України і шляхи підвищення ефективності його використання / Р. Іванух, Б. Данилишин // Економіка України. — 1995. — № 11. — С. 52—64.

10. Лігоненко Л.О. Антикризисне управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій: монографія / Л.О. Лігоненко. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. — 580 с.

11. Мовчан Т.В. Система показників оцінки управління в галузі використання та охорони земельних ресурсів / Т.В. Мовчан // Аграр. вісн. Причорномор'я. — Одеса: ТЕС, 2009. — Вип. 51. — С. 143—147.

12. Хвесика М.А., Левковської Л.В., Сундук А.М. "Системний підхід до економічної оцінки водних ресурсів України та її регіонів" // Вісник Національної академії наук України. — 2016. — № 7. — С. 43—54.

13. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / А.О. Єпіфанов, О.А. Пластун, В.С. Домбровський, Т.М. Болгар, 295 с. — Суми: УАБС НБУ, 2009.

14. Фоменко А.В. Фінансова безпека підприємства: адаптація поняття до сучасних умов розвитку економіко-правової держави / А.В. Фоменко // Вісник економіки транспорту та промисловості. — 2010. — № 29. — С. 182—184.

15. Чорна О. М. Концептуальні підходи до розвитку фінансів суб'єктів господарювання в Україні / О.М. Чорна, О.О. Мацнева // Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції. — 2011. — № 3. — С. 26—32.

16. Шлыков В.В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия. — СПб.: Издательство "Алетейя", 1999. — 144 с.

References:

1. Ansoff, I. (1999), The new corporate strategy. Piter: (in Russ.)

2. Bakerenko, N.P. (2012), The essential characteristics of the Framework definition "financial and economic mechanism of management of enterprises". Investusii: Practica ta dosvid (Investment: Practice and Experience), 7. 77—81 (in Ukr).

3. Bobina, M. (2011), Strategic Alliances in the Global Economy. Mirivaya economica i mezhdunarodnue otnosheniya. (World Economy and International Relations), 11. 106—109. (in Russ.).

4. Garret, B. and Dussogh, (2002), Strategic alliances. INFRA-M Alpina Bisness Buks — 2002. (in Russ.).

5. Grunin, O. A. (2002), Jekonomicheskaja bezopasnost' organizacij: ucheb. posob. — SPb. (in Rus).

6. Greer, B. (1986), European economic security. Securing Europe's future / Ed. By Flanagan. St., Hampson F. — L. (in Eng.).

7. Khvesuk, M.A. Stepanenko V.K. Sumonenko V.K. et al. (2015), In M.A. Khvesuk (Ed). Environmental safety of cross-border regions of Ukraine in the context of European integration. Kyiv: NAN (in Ukr).

8. Zakharov, O.I. Prugunov, P.Ya. (2008), Organisation and management of economic security of business entities. Kyiv. (in Ukr).

9. Ivanukh, R. Danulushn, B. Natural resource potential of Ukraine and ways to improve its efficiency. Economica Ukrainu. (Ukraine economy), 11. 52—64. (in Ukr).

10. Ligonenko, L.O. (2001), Crisis management now: theoretical and methodological principles and practical tools. Kyiv: NTEU. (in Ukr).

11. Movchan, T.V. (2009), The system of indicators to measure governance in the use and protection of land resources. Agrarnuyi visnik Pruchornomorya. (Agricultural Journal of Black Sea region). 51/ 143—147. (in Ukr).

12. Khvesuk, M.A. Levkovska, L.V. Sunduk, A.M. (2016), System approach to economic evaluation of water resources of Ukraine and its regions. Visnik Natsionalnoyi akademii nauk Ukrainy. (Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine). 7. 43—54. (in Ukr).

13. Yepifantsev, A.F. Plastun, O.L. Dombrovskiyi, V.S. Bolgar, T.M. (2009), In. Yepifantsev A.F. Financial security companies and banks. Sumy: YABC NB. (in Ukr).

14. Fomenko, A.V. (2010), Financial security company: adapting the concept to the current conditions of economic and rule of law. Visnik economicu transportu ta promuslovosti. (Journal of Transport Economics and Industry). 29/182—184. (in Ukr).

15. Chorna, O.M. (2011), Conceptual approaches to development finance entities in Ukraine. Naukovuyi visnik: finansu, banki, investitsii v Ukraine (Scientific Journal: finance, banks, investment). 3. 26—32. (in Ukr).

16. Shlukov, V.V. (1999), Complex support of economic security. Piter: publishing house Aleteya. (in Ukr).

Стаття надійшла до редакції 01.02.2017 р.